

NYITÓRENDEZVÉNY

FEJEZETEK A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA 200 ÉVES TÖRTÉNETÉBŐL

Időpont: 2025. október 2. (csütörtök) 9.30

Helyszín: MTA Székház, Nagyterem

Regisztráció az mta200.hu oldalon

az [Eseménynaptárban](#).

A nyitórendezvény célja elsősorban az, hogy áttekintést adjon a magyar Tudományos Akadémia 200 éves történetével kapcsolatban. A konferencia keretében az Akadémia anyagi támogatásával évek óta folyó kutatások nyomán megjelenő — mintegy 35 ív terjedelmű — tanulmánykötet fontosabb megállapításai kerülnek ismertetésre.

A hazai sikertelen kezdeményezések után, európai minták nyomán, Széchenyi István gróf nevezetes országgyűlési indítványára alakult meg az az egyesület, amely két évszázad alatt egy nyelvművelő magántársulatsból a tudományok intézményesült nemzeti akadémiajává fejlődött. Ez a fejlődési ív azonban számos közbülső állomást, törést, visszalépést és újakezdést foglal magában. Ezért az Akadémia történetének tárgyilagos bemutatásakor a szerzők a fényes sikerek és az árnyoldalak ábrázolására egyaránt figyelmet fordítottak. Az évforduló lehetőséget kínál az előadóknak arra is, hogy kitérjenek az Akadémiát évtizedek során ért

bírálatokra, a múltban gyökerező működési problémákra, valamint arra, miként valósíthatók meg az Akadémia céljai a folyamatosan változó társadalmi és politikai környezetben. Az előadások egyúttal a hazai 19–20. századi akadémia- és tudománytörténeti kutatások állapotfelméréseként is értelmezhetők, mivel bemutatnak újszerű megközelítéseket, és ami talán még lényegesebb, több szerző újabb vizsgálati kérdésekkel és témákkal kijelöli a további kutatások lehetséges irányait.

A rendezvény előadói többek között vizsgálják a tudós elit társadalmi hátterét, a rekrutáció jellegzetes útvonalait és az akadémikussá válás időben változó feltételeit. Szintén kiemelt figyelmet szentelnek az Akadémia és az állami akaratot érvényesítő mindenkori kormányzat összetett kapcsolatának feltárására. E témák mellett sor kerül előadásokra az egyes tudományok intézményesüléséről és az Akadémia e folyamatban játszott szerepéről, valamint az MTA testületi eseményei és évfordulós ünnepségei révén megnyilvánuló önreprezentációjáról is. Végül szó lesz az Akadémia nemzetközi kapcsolatainak (csereprogramok, tudományos együttműködések, nemzetközi szervezetekben való részvétel) alakulásáról a szocializmus időszakában, továbbá az 1994-es akadémiai törvény megszületése körüli politikai vitákról.

Levezető elnök: Gyáni Gábor, az MTA rendes tagja

9.30—9.40 Köszöntő: Benkő Elek osztályelnök, az MTA rendes tagja

9.40—10.00 Cieger András (ELTE HTK): *A készülő akadémiatörténeti tanulmánykötetről. Részeredmények és további feladatok*

10.00—10.20 Krász Lilla (ELTE BTK): *Tudományoság és tudós társiasság a hosszú 18. században: európai minták — honi törekvések*

10.20—10.40 Langó Péter (ELTE HTK): *A magyarok eredetének kutatása és a Magyar Tudományos Akadémia*

10.40—11.00 Kovács Janka (ELTE HTK): *A tudományos társaságok szerepe a pszi-tudományok professzionizációjában a 19. századi Magyarországon*

11.00—11.20 Kiss Zsuzsanna (ELTE TÁTK): *Az akadémikusok származása és karrierpályája 1825 és 1990 között*

11.20—11.40 Paksi Veronika (ELTE TK) — Tardos Katalin (ELTE TK): *Akadémikusok a rendszerváltás után*

11.40—12.00 Hozzászólások

12.00—12.15 Kávészünet

Levezető elnök: Rainer M. János, az MTA rendes tagja

12.15—12.35 Sipos Balázs (ELTE BTK): *Az Akadémia (ön)reprezentációja: centenáriumi ünnepség és helykeresés*

- 12.35—12.55 Turbucz Dávid (ELTE HTK): *Az Akadémia a tudomány és a politika metszéspontján (1919—1944)*
- 12.55—13.15 László Szabolcs (ELTE HTK): *A Kádár-rendszer nemzetközi tudományos kapcsolatai és az MTA*
- 13.15—13.35 Zsidi Bernát (MTA KIK): *„Határvonalhoz értünk.” Az 1994-es akadémiai törvény elfogadásának három szakasza*
- 13.35—13.55 Körtvélyesi Zsolt (ELTE TK): *Alapítói szándék és kétszáz éves tapasztalat: mennyiben felel(t) meg az Akadémia eredeti küldetésének*
- 13.55—14.15 Hozzászólások és zárszó
- 14.15—15.00 Ebédszünet

